

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Website: www.Quakers.nu; 90e jaargang nr. 4, april 2019.

Quaker zijn Nu

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs:

Nederland

€30,00 per jaar

Europa en Wereldwijd

€45,00 per jaar

Email abonnement (PDF)

€5,00 per jaar

Eco LABEL

FSC

deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze certificaten

Helaas hebben we per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs moeten verhogen.

Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email:

vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie:
Zwolle,

Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM,
tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver:

Hylkia Nieuwerth

Redactielid/leden:

vacatures

Correctie:

Hylkia Nieuwerth en Frieda Oudakker

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu (je wordt doorgeschakeld naar het blog waar ook de Vriendenkringen staan)

De Nederlandse Quakers hebben twee Facebookaccounts:

Quakers Nederlandse Jaarvergadering (openbaar)

Nederlandse Jaarvergadering (besloten, wil je lid worden mail dan naar de redactie: vriendenkringredactie@gmail.com)

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
Buigen voor iets wat oneindig groot is.	5
De Algemene vergadering.....	6
Orde der Quakers	7
De Quaker stilte is voor altijd.	10
Verbonden met de Quakers.....	11
Quaker zijn, wat is dat?.....	13
Wat is Quakerzijn voor mij?	14
Quakerzijn is deel van mijn bestaan.....	15
Quaker zijn in het dagelijkse leven	17
Hoe werd ik een ‘alternatieve’ econoom.	19
God als enorme boom, ...	21
Een Lamp zonder olie?.....	22
Hoe je dat eigenlijk doet, bidden.	24
Proberen om eerlijk te zijn	25
Motivatie voor mijn huidige werk.....	27
Laura van den Hoek (1905-1989)	29
Populisme in Europa en de Quakers	31
Luchtmachtdagen op vliegbasis Volkel	33
Noodfonds leges kinderpardon	34
Handen en Voeten.....	36
‘Grootouders voor het klimaat’ ook in Zwolle:	37
Vrienden in het hele land	38
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	39
Quaker Action	40

Zie bladzijde 36 en 37:

**GROOTOUDERS
VOOR HET KLIMAAT**

Van de redactie

Een themanummer over Quaker zijn NU, is een goede gelegenheid om eens stil te staan bij, en in stilte te overdenken, wat Quaker zijn voor ons betekent. Enkele gedachten komen er bij mij op. De eerste is dat we allemaal mensen zijn op deze aarde en dat het er dus niet echt toe doet bij welke groepering ik ben aangesloten en welke woorden ik gebruik om mijn geloofservaring uit te drukken. Maar de tweede is dat ik als lid van de Quakers het zo waardevol vind dat ik in de stilte en zonder hiërarchie zo intens vertrouwen en liefde ervaar. Dat betekent dat ik het iedereen gun om dezelfde ervaring te hebben in zijn of haar leven. Bovendien hoop ik dat meer mensen in de stilte ervaren wat ze kunnen doen om bij te dragen aan de wereldvrede waarin gelijke rechten en respect voor elkaars religie en cultuur echt in de praktijk gebracht wordt.

Reden genoeg om de olielamp op de korenmaat te zetten, zoals in het stukje van Dick Meijaard zo mooi wordt uiteengezet. Het is indrukwekkend om alle bijdragen te lezen, hoeveel het Quaker zijn betekent voor ieder van hen. Het is niet alleen de stilte, maar ook de betrokkenheid met de sociale, ecologische en wereldproblemen, die in hun bijdragen zo mooi en indrukwekkend naar voren komen.

Wat was fijn om met een aantal Quakers samen mee te doen aan de grote Klimaatmars op 10 maart! Enkele foto's hiervan zie je op de achterkant van deze Vriendenkring. Marlies en ik voelen ons ook heel sterk gedragen door de Quakers in Nederland en Duitsland voor onze cursussen in Palestina. Op het moment dat ik dit schrijf zijn we in Kiryat Haim in Israël bij familie van onze schoonzoon. Zondag gaan we naar Ramallah en maandag en dinsdag geven we een workshop aan leraren op de Universiteit van Bir Zeit. We zullen ook het A'mary play Centre bezoeken en later de Quakermeeting in Ramallah meemaken. Ook in deze regio zien we hoezeer het nodig is om naar de genuanceerde exacte waarheid te kijken. We voelen de angsten van de mensen, maar we blijven mensen trainen om meer te zien dan hun angsten en ook oog voor de angsten van anderen te houden.

Persoonlijk vind ik dat de verkiezingsuitslag in Nederland met grote winst voor het populisme voor ons als Quakers echt een grote uitdaging is om de kracht van de waarheid te blijven verkondigen. In het artikel van Peter van Leeuwen kun je lezen hoe actief de Quakers in Brussel hiertegen op komen.

Sytse Tjallingii

Buigen voor iets wat oneindig groot is.

Door Willem Furnée, 11 maart 2019

Tien jaar geleden schreef J.J. Suurmond in Trouw een column getiteld “Buigen voor iets wat oneindig groot is”. Voor mij verwoordt hij met deze titel de essentie van elke ware godsdienst. Er zijn te veel religies die dat ‘oneindig grote’ hebben vervangen door de letter en/of de religieuze traditie. De traditie is een door mensen gevormd kader waarin de Geest werkzaam is. Dit is een grote rijkdom, maar als dit kader een keurslijf wordt, loopt religie gevaar een ideologie te worden.

George Fox heeft dit haarfijn aangevoeld en het bracht hem in grote verwarring. Enerzijds voelde hij zich tot de bijbel aangetrokken, anderzijds stootte het heersende onwaarachtige religieuze klimaat hem af. Uiteindelijk kwam er een doorbraak toen hij een directe religieuze ervaring had die hij als volgt onder woorden bracht: “toen hoorde ik een stem die zei: 'Er is er één die jou in jouw toestand kan aanspreken, namelijk Christus Jezus'. En toen ik dat hoorde, sprong mijn hart op van vreugde”. Deze ingeving was duidelijk bedoeld voor George Fox persoonlijk en gerelateerd aan de situatie waarin hij verkeerde. Als deze woorden worden geciteerd als een geloofswaarheid (je moet in Jezus geloven) dan is dat een tragische misvatting die geen recht doet aan de ervaring. George Fox heeft zelf tegen deze benadering stelling genomen en hij waarschuwde mensen om verre te blijven van alle door mensen bedachte religies en geloofswaarheden. Want dan ontaardt een religie in een ideologie en dat leidt tot ruzie, bloedige kruistochten, onderdrukking en terrorisme.

“Als Vrienden zetten wij ons in voor een godsdienst die de Eeuwige in staat stelt ons te onderrichten en te transformeren. We hebben samen ervaren dat de Geest ons naar waarheid, eenheid en liefde leidt als we haar oprecht volgen. Al onze getuigenissen zijn voortgekomen uit dit onderricht”. (een Quaker citaat). Dus laten we ons in stilte openstellen voor deze Geest van Waarheid en ons onthouden van het verkondigen van geloofswaarheden. De basis van onze gemeenschap is geen leer, geen leefwijze maar iets wat oneindig groot is: de Geest die ieder mens persoonlijk inspireert om innerlijk verkregen wijsheid op de tong te dragen. De stilte is ons gereedschap om deze ingevingen gewaar te worden en aan te voelen wanneer ze rijp zijn en de situatie erom vraagt om ze te uiten.

De Algemene vergadering

Door Marlies Tjallingii

Lieve Vrienden

Nog een maand en dan is de Algemene Vergadering in de Bosbeek, het Natuurvriendenhuis midden in de natuur.

In deze Vriendenkring is al een aantal Vrienden met het onderwerp "Quaker zijn Nu" bezig geweest. Misschien kan het jou op dit moment dat je het leest ook inspireren om er mee bezig te zijn.

Hoe ben ik Quaker als ik een kopje thee of koffie met mijn buurvrouw of buurman drink?

Hoe ben ik Quaker als ik met mijn kleinkinderen ben?

Welk verschil maakt dat?

Hoe ben ik Quaker in de supermarkt?

Op straat en in de trein?

Hoe belangrijk is dat voor mij?

Hoe ben ik Quaker als ik lekker lui in mijn stoel zit?

Ik vind het boeiend om hiermee bezig te zijn.

Soms ben ik misschien wel even helemaal geen Quaker of dan juist toch wel?

Tot de AV. Heb je je al opgegeven?

Je kunt altijd om hulp vragen bij het secretariaat.

Jullie schrijver van de Jaarvergadering.

Orde der Quakers

Door Jan de Winter

De uitnodiging van de redactie om 'iets over regeltjes' bij de Vrienden te schrijven voor de Vriendenkring heeft minstens drie aanleidingen.

- De door mij aan de DC en LC geuite zorgen over de onzorgvuldige omgang met de richtlijnen.
- Een opzetje tot de voordracht die ik op de Algemene Vergadering (AV) hoop te geven.
- De discussies of onze structuur niet te belastend is en vernieuwing in de weg staat.

Drie onderwerpen waarbij ik alle drie op een andere wijze betrokken ben. Om met de laatste te beginnen; Met verschillende Vrienden heb ik (telefoon)gesprekken en brief- en e-mailuitwisseling over onze huidige structuur die problemen geeft voor de toekomst van het Genootschap.

Als problemen worden genoemd: 1) de tijd en belasting die het Vrienden kost om het Genootschap 'draaiend' te houden; 2) het afnemend ledental; 3) vitalisering en vernieuwing.

Ik denk dat onze richtlijnen en daarop gebaseerde structuur geen oorzaak zijn van deze problemen. Over het eerste punt zeggen de richtlijnen alleen dan dat er jaarlijks een AV gehouden moet worden, iets dat in Nederland een vereiste is aan elke formele vereniging. Verder zijn er drie commissies (Landelijke Commissie (LC), Financiën en Voordracht) en nog drie vertegenwoordigingen (FWCC internationale Quakerraad, QCEA Europees Bureau van de Quakers en Raad v Kerken.)

Alles dat we daaromheen hebben georganiseerd en ook alles dat de Maandvergaderingen op zich nemen valt op dit moment buiten de richtlijnen. Ik denk dat commissies zoals de Literatuur Commissie, Huizenbeheer, Bibliotheek, Archief wel geformaliseerd zouden kunnen worden.

De onderwerpen die onder 2- en 3- genoemd zijn kunnen het beste besproken worden in de Maandvergaderingen die de kern van onze organisatie zijn. Zonder deze kan het Genootschap niet bestaan omdat het zijn de plaatsen waar we ons verbonden voelen en van waaruit we ons geloof handen en voeten geven.

En dat was het precies mijn motief voor dat briefje aan de LC die m.i. te veel inhoudelijke zaken agendeerde. Het hiervoor als eerst genoemde onderwerp. De functie van de LC is namelijk beperkt tot drie taken. 1) wat de AV

opdraagt of 2) die geen uitstel tot een volgende AV kunnen verdragen; en 3) de agenda voorbereiden voor de zakenvergadering van de Jaarvergadering tijdens de AV. De LC zijn de afgevaardigden van de Maand Vergaderingen en is niet zoiets als het bestuur van de Jaarvergadering maar ook geen supra- of overkoepelende maandvergadering.

Deze organisatievorm is gebaseerd op wat door George Fox "Gospel Order" werd genoemd; Een ordening die principieel op het evangelie is gebaseerd. De betekenis en concrete uitwerking

Organisatievorm: Quaker zakenvergadering in York

daarvan weerspiegelt onze actuele begripen van het evangelie. En op verschillende tijden en plaatsen zal de Geest waardoor wij ons laten leiden en ons inzicht en onderscheidingsvermogen tot nieuwe teksten en vormgeving (richtlijnen) leiden.

Zelf zou ik het Engelse woord 'Order' willen vertalen als 'Orde' in de zin van leefregels die samenvallen met de organisatievorm zoals we die kennen bij Kloosterordes en Congregaties. Het gaat bij ons concreet om minimale regelingen die bedoeld zijn om de dynamiek van het samen zoeken naar de juiste wegen maximaal mogelijk maken en die ons moeten beschermen tegen overheersing van individuele- en groepsbelangen of -ideeën.

En daarmee ben ik tenslotte aangeland bij de als tweede genoemde aanleiding voor dit stukje: Mijn voordracht op de komende AV. t.w.: onze op het evangelie gebaseerde wijze van organiseren en besluiten nemen.

Onze Quaker-Orde, waarin centraal staat het zoeken naar dat wat tot het goede leidt, kent maar vier in de richtlijnen vastgelegde gestructureerde momenten. Dat zijn de wijdingssamenkomst, de zakenvergadering, de procedure om lid te worden en het concern.

Deze vier beschrijven waaraan en hoe wij ons aan onze geloofsgemeenschap committeren, maar zij laten ons ook veel ruimte voor eigen inzicht, motieven en vormgeving van ons individuele bestaan. Want de kracht van het Quakerschap is gelegen in het streven om onze rationele, emotionele en geestelijke

werelden te verbinden, maar -veel belangrijker- deze vooral ook te kunnen blijven onderscheiden.

Daardoor en daarvoor hebben we onze structuren en methoden ontwikkeld. Deze zijn minimaal en uiterst eenvoudig. Iedereen zou ze kunnen begrijpen en hanteren lijkt het, maar om ze werkelijk ook in praktijk te brengen vereist discipline. Een woord dat afgeleid is van discipel (volgeling.)

Voor de eerste Quakers was dat gegeven duidelijk, zij waren een volgeling van Jezus. Zoals Jezus in zijn tijd de interpretatie van de Joodse wet en leerregels ter discussie stelde, op grond waarvan later de Christelijke Kerk ontstond, zo deed George Fox dat met de geloofsleer en -praktijk bij de Anglicaanse kerk waardoor de Vrienden ontstonden. Hun missiewerk vanuit Engeland, al vanaf 1653, leidde tot verschillende Quakergroepen en een Jaarvergadering in Nederland. Tussen de vele al bestaande vrijzinnige geloofsgemeenschappen in Nederland vielen Quakers op door hun specifieke samenkomsten, organisatievorm en de gelijkwaardige rol van mannen en vrouwen. Het is altijd een kleine selecte groep (<100) gebleven die tot 1824 heeft bestaan. Het huidige Genootschap der Vrienden is in het begin van de vorige eeuw opnieuw ontstaan door het hulpwerk tijdens en na de 1e wereldoorlog van Engelse en Amerikaanse Vrienden en onder invloed van het vrijzinnig protestantisme waarin o.a. ook de VPRO wortelt.

Maar sindsdien is er veel veranderd, de V.P.R.O. verloor zijn puntjes en vorige week sprak ik een Vriend die zich afvroeg of de formele aanduiding

‘Vrienden’ nog wel van deze tijd was, want er waren ook ‘Vriendinnen’. De Remonstranten hebben ook het ‘Broederschap’ uit hun naam weggelaten; Vandaar dat ik hem met een knipoog mijn geslachten gender neutrale oplossing voorstelde: ‘Orde de Quakers’ Of - nu ik toch fantasieer- gebaseerd op de voorloper:

hulp door Quakers in Wereld Oorlog 1

‘Orde der Zoekers.’ Dat klinkt mooi en positief. Als we dan de Q blijven gebruiken als logo is de verbinding met onze geschiedenis gewaarborgd (en aanleiding tot een gesprek.)

En wat al dit voorgaande betekent voor ons vandaag de dag en ook morgen, daarover wil ik met jullie de komende AV graag spreken.

De Quaker stilte is voor altijd.

Door Ankie van der Ben

Vanmorgen heb ik een tijdje zitten puzzelen om een redelijk antwoord te vinden op:

Quakers Nu.....ik kom er niet uit....

Hoe moet ik omschrijven wat een Quaker is?

Daarbij ben ik bang dat eenieder een andere invulling heeft van Quaker zijn.

Voor mij, denk ik gaat het erom dat ik dit niet omschrijf en in liefde stil ben.

Hier gebeurt van alles....bij de Quakers...en hier in de koffiegroep....in het gezin van Jan....en daar zijn ze Rooms Katholiek, maar daar hoor ik nooit wat over. Naar de kerk gaan ze niet....

Hier in huis is een echtpaar dat ik graag mag en dat is ook omgekeerd zo, maar zij beginnen te giechelen als ik het woord Quakers laat vallen....ze hebben er een wonderbaarlijk beeld van....ze zijn rijk, drinken geen alcohol en verder komt het niet.

Of de twee dames werksters die hier komen religieus zijn weet ik niet...wordt nooit over gepraat, maar het zijn engelen die als eersten de hemel verdiend hebben en dat samen met hun schat van een hond, die af en toe ook meekomt en met wie ik het opperbest kan vinden.

Bij de Quakers zit er een die ik heel graag achter het behang zou plakken omdat ze me als vreselijk zielige blinde Ankie beschouwt....nu ga zo maar door. Het woordje Nu kan ik niet inpassen omdat het verleden een grote rol blijft spelen.

Voor mij is het de stilte die er altijd is....daar kan ik zeggen, de Quaker stilte....maar die is voor altijd.

Engelsen kunnen links en rechts, Quakers of geen Quakers, ongenadig bot uit de hoek komen....tot nu toe heb ik dan maar tegen ze geglimlacht....dat snappen ze heel goed en dan draaien ze hun hoofd om.

Vind je dit erg van me?

Wel fijn als we hier samen op door zouden kunnen gaan....

Ankie samen met Marlies Tjallingii bloemen voelend in de botanische tuin van Heswall UK.

Verbonden met de Quakers

Door Hilde Hollaender, opgeschreven door haar dochter Sanne

Op de vraag om voor de Vriendenkring iets te vertellen over mijn Quaker zijn, kan ik antwoorden dat men mij geen Quaker kan noemen, maar dat ik mij vanaf jonge leeftijd met de Vrienden verbonden voel.

Mijn eerste ontmoeting met Quakers was begin 1946. Na drie jaar afwezigheid kwam ik terug in mijn geboortestad Berlijn, waar ik een opleiding zou gaan volgen. Omdat deze pas later dat jaar van start ging, was er nog tijd om de handen uit de mouwen te steken. Er was genoeg werk in de naoorlogse periode en zo ging ik puinruimen. Ik sloot mij aan bij een groep SCI-ers (Service Civil International) waaronder zich ook Engelse Quakers bevonden. In het deel van Berlijn waar wij werkten, vormden de Britten de bezettende macht. De Quakers droegen het Engelse legeruniform omdat alleen soldaten tot het gebied werden toegelaten.

Al snel zag ik dat Quakers aanpakkers zijn. Het vanuit een innerlijke beleving in de praktijk uitdragen van naastenliefde komt overeen met mijn persoonlijke instelling van geen woorden maar daden. In Berlijn zorgden de Quakers voor voedsel en zij verleenden geestelijke bijstand aan mensen in nood. Het was mij bekend dat Engelse en Amerikaanse Vrienden ook direct na afloop van de Eerste Wereldoorlog naar het 'vijandige' Duitsland waren gekomen voor het verlenen van grootschalige voedselhulp, die de naam 'Quäkerspeisung' kreeg. Nu maakte ik vergelijkbare hulp van nabij mee.

Alle mensen zijn gelijkwaardig. Het was een verademing om na alles wat de nazi's jarenlang voor 'waar' verkondigden eindelijk mensen te ontmoeten die zo anders en vredelievend in het leven stonden en waarbij ik mij thuis kon voelen.

In 1947 ontmoette ik Chris in een SCI-kamp* in Oberhausen. De tien jaar waarin hij bij de familie Pollatz in Haarlem woonde, brachten hem bij de Quakers. In een volgend SCI-kamp, in Zwitserland, ontmoette ik Marianne Studinger en aansluitend werkte ik een jaar lang in Basel voor haar zieke moeder. Ook Marianne kwam uiteindelijk naar Nederland en met haar man Marius Boelsma is zij onder Quakers geen onbekende gebleven.

Na Basel vertrok ik naar de omgeving van Hamburg, waar Quaker Bertha Schärft een kindertehuis liet bouwen. Daar heb ik een steentje aan mogen bijdragen.

De verloving met Chris vond plaats in de Quakerzaal van de familie Pollatz, bij wie onder meer Miep Lieftinck en Anna Spakler vaak graag geziene gasten waren. Op 16 augustus 1953 legden wij de trouwbelofte af tijdens een

SCI logo

Meeting in het Quakercentrum aan het Raphaelplein in Amsterdam. Tussen de aanwezige getuigen bevonden zich Bertha Bracey, Dina van Dalftsen, Laura van den Hoek Ostende-van Honk, Corry Laman Trip en Miep Lieftinck. Illustere namen en onder hen moedige ‘stille helden’.

In augustus 1952 ging Chris naar de Friends World Conference in Oxford. In die dagen verbleef ik in Londen, waar ik onderdak vond in het Friends House en mij liet inspireren door bijzondere ontmoetingen.

Wij namen onze kinderen mee naar wijdingsssamenkomsten, bijvoorbeeld in Heiloo bij de familie Boetes, in Bergen bij Maria van Everdingen en in Anna Paulowna in de boerderij van de familie Struik. Ook wij organiseerden meetings in ons huis. Voor de hele familie waren de jaarvergaderingen in Driebergen en Zeist onvergetelijk.

Bij het afscheid van Chris in 2009 sprak Tjeerd Dibbits, die er helaas ook niet meer is, mooie en passende woorden.

Voor de Quakers heb ik veel respect. Overal wordt goed werk verricht en ik noem daarbij met name de Westelijke Jordaanoever en Gaza. Met veel belangstelling lees ik de artikelen in de Vriendenkring. Zij houden mij op de hoogte van de maandelijkse wijdingsssamenkomsten, van wat Quakers in de wereld bezighoudt en waaraan zij meedenken.

* (SCI = Service Civil International, een vredes en humanitaire organisatie opgericht na de 1ste wereldoorlog door Pierre Ceresol, een Quaker)

1ste Werkkamp van SCI bij Verdun in 1920 te Esnes-en-Argonne

Quaker zijn, wat is dat?

Door Aminata Gregory

Quaker zijn, wat is dat? Ben je dan anders dan andere mensen? Nee, omdat er vele anderen zijn die ook naar zingeving en praktische invulling zoeken. Ja, omdat Quakers zich duidelijk onderscheiden door hun enige ritueel: de wekelijkse stille samenkomst waar we ons openstellen voor de Universele Geest. Waar we ons verbonden voelen, met elkaar en met de wereld daarbuiten.

Zoveel Quakers, zoveel geloven. We mogen allemaal daar onze eigen invulling aan geven. Dit was voor mij de reden om lid te worden van een gemeenschap die open staat voor zijn medemens, waarbij die medemens niet aan (religieuze) eisen hoeft te voldoen. We mogen "dat van God in ieder mens" op onze eigen wijze beleven. Juist omdat er niets hoeft, worden wij vanuit onszelf uitgenodigd om deel te nemen aan allerlei taken, want ieder lid draagt de verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen van het Genootschap der Vrienden. Eenieder naar eigen kunnen. Dat geldt ook voor maatschappelijke participatie.

Ik ben nog niet zo lang lid, maar belangrijke zaken voor Quakers, zoals vrede-lievendheid, verdraagzaamheid, maatschappelijk betrokken bij mensenrechten, deelde ik al voordat ik überhaupt van Quakers gehoord had. Lid worden voelde als thuiskomen in een groep waarin ik kan leren van de ervaringen van anderen en waar ik ook mijn ervaringen mag delen op ziels- en gevoelsniveau. Terwijl ik dit schrijf voel ik me blij.

Sinds ik bij de stille wijdingsbijeenkomsten kom, lijkt het alsof er ook een stilte in mij gedaald is.

Om van daaruit tot inzicht te komen en open te staan voor iets dat mijn geest te boven gaat en dat ik niet in woorden kan vangen. Het is alsof ik het leven meer kan aanvaarden zoals het zich aandient. Ik ben niet meer op zoek naar iets in/voor de toekomst maar leef in het hier en nu. Van daaruit doe ik mijn vrijwilligerswerk voor vluchtelingen als taalmaatje en voor ouderen die om een praatje verlegen zitten.

Ik voel me gesteund door de onderlinge verbondenheid bij de Quakers, iets wat ik niet eerder zo heb meegemaakt. Het voelt voor mij goed om onderdeel van een groep te zijn en tegelijkertijd mijn eigenheid te mogen bewaren. Sinds ik bij de Quakers ben, ga ik bewuster om met wat het (dagelijkse) leven mij aanbiedt.

Wat is Quakerzijn voor mij?

Door Frits ter Kuile,
rustig opgeschreven vanaf het balkon van het Jeanette Noelhuis

Gezamenlijk in stilte open staan
voor Gods stem, Gods leiding.

Geduldig een gerijpt besluit laten
ontstaan.

Getuigen voor vrede, gerechtig-
heid en heelheid van de
schepping, vooral door je levenswijze, maar ook door soms je stem, pen of
spandoek te verheffen.

Delen met wie het minder hebben en hun bevrijding, hun emancipatie bevor-
deren.

Dat van God in de ander zoeken en zien.

In de stilte, in de natuur, achter tralies of wachtend in de rij voor de kassa
dankbaar stil staan bij Gods licht in je zelf en pogen iets daarvan in de wereld
te laten schijnen.

Quakerzijn is deel van mijn bestaan

Door Pieter Ketner

Mijn Quakerzijn vormt een onlosmakelijk onderdeel van mijn bestaan. Het is niet weg te denken.

Al op jonge leeftijd kwam ik in aanraking met Quakers. Stille samenkomsten werden bij ons aan huis gehouden. Wij, kinderen, mochten er de laatste 10 minuten bij zijn. Wat me als kind aantrok bij de Quakers was dat het zulke aardige en interessante mensen waren. Pas na mijn studie vroeg ik het lidmaatschap aan.

Ik zeg altijd: “Ik ben lid van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers) en probeer een goed Quaker te zijn.” Ik ben me dagelijks bewust van de verantwoordelijkheid die het lidmaatschap met zich meebrengt en wat het lidmaatschap mij geeft.

Mijn leven berust op 3 pijlers: 1) de familie, vrienden en kennissen, mijn sociale leven, 2) mijn werk, beroeps zowel als vrijwillig en 3) de Quakers.

Sinds mijn pensionering zijn de Quakers een steeds groter aandeel van mijn tijd en energie gaan innemen. Dit komt mede door het feit dat we gering in aantal zijn en we ons voor veel wat er om ons heen gebeurt verantwoordelijk voelen. Hier zit een gevaar in. Fulltime Quakerzijn is een opgave die nooit af komt.

In deze fase van mijn leven denk ik meer dan vroeger na over mijn Quakerzijn. Terugblikken vormt daar een onderdeel van. Ik probeer antwoorden te vinden op de vragen die ik mijzelf stel.

Wat is Geloof? Geloof is geen opvatting. Er zijn wel verschillende opvattingen over geloof. Geloof is een grondgedachte (*volgens Levinas*). Je kunt niet niet geloven! Maar wat geloof ik dan eigenlijk?

Wat/wie is God? Is God dat wat niet in woorden te vatten is? Ieder heeft er zijn eigen woorden voor en betekenis.

Ik geloof niet in een (persoonlijke) God, maar geloof wel in en vertrouwen op de goedheid in ieder mens.

“Maar het idee van het goede blijft ondefinieerbaar en leeg, zodat de mens haar naar keuze kan invullen” (Iris Murdoch in ‘Over God en het Goede’).

Onlangs las ik dat we de uitspraak “God is Liefde” beter kunnen om-draaien naar “Liefde is God”. Anders gezegd: waar liefde is, ervaren we (de macht van) God. (Breebaart, in Trouw 25 febr. 2019). Een bijzondere gedachte.

Ik geloof in de Quaker getuigenissen van Vrede, Waarheid, Gelijkwaardigheid, Eenvoud en Sociale & economische gerechtigheid. Zij vormen samen een richtlijn voor mijn ‘geloven en werken’. Het is een moeilijke opgave te

handelen naar deze getuigenissen. Belangrijke steun hierbij zijn voor mij de stille samenkomsten, als basis-getuigenis, waarin ik mij probeer open te stellen voor wat er van mij gevraagd wordt te doen en te laten.

Door mijn vak was/ben ik nauw betrokken bij klimaatverandering, milieudegradatie en duurzaamheid. Al in de 80'er jaren schreef en onderwees ik daarover. Alleen al het feit dat ik er ben, maakt mij medeplichtig aan het (over-)gebruik van niet hernieuwbare hulpbronnen en de onrechtvaardige verdeling ervan, resulterend in klimaatverandering en vernietiging van de aarde. Ik probeer dit een plaats te geven en beseft dat ik - met de kennis van nu - in het verleden verkeerde keuzes heb gemaakt. Datzelfde geldt voor de keuzes die ik nu maak. Zullen zij leiden tot die veranderingen die we ermee voor ogen hebben?

Voor mijn 'geloven en werken' vind ik inspiratie in de natuur, tijdens Quaker bijeenkomsten, en zeker ook buiten het Quaker gebeuren. Een leidraad vormen ook de Raadgeving en Vragen, die ik veel vaker zou moeten lezen. Onze gespreksgroep geeft gelegenheid tot toetsing.

Dit zijn zo wat gedachten in mijn dagelijks leven over de weg die ik als Quaker met vallen en opstaan ga.

Quaker zijn in het dagelijkse leven

Door Jannie de Jong-Vlas

Ik ben me er altijd van bewust Quaker te zijn.

Ik kan ook zeggen dat ik me er altijd van bewust ben dat God bij mij is: als ik lach, als ik fiets in de natuur, als ik de dagelijkse maaltijd bereid, altijd en overall. Behalve als ik vervelend loop te wezen.

Het Quaker-zijn is de vorm die ik heb gekozen voor mijn geloofsleven.

Ik zou ook zonder “kerk” kunnen leven, maar het zou een verarming zijn van mijn bestaan. Van jongs af aan ben ik gevoelig geweest voor “geloven”, dat wil ik niet negeren.

Betekent het Quaker-zijn in de praktijk dat ik als een activist in de maatschappij sta? Nee! Radicaal dan in mijn privéleven? Nee, ook niet. Ik ben wel eerlijk, ik leef redelijk sober en ik wil de vrede bewaren met mijn omgeving. Ik ga ruzie meestal uit de weg. Met mijn man maak ik wel eens ruzie, dat kan toch niet stuk. Een goede vriendin van mij vind ik van tijd tot tijd best wel irritant. Wat moet ik daar mee? “God in ieder mens” vind ik een moeilijk begrip. De volgende uitspraak spreekt mij meer aan: waar goedheid en liefde is, daar is God.

Ook duurzaamheid en klimaat hebben mijn aandacht. We letten thuis op wat we eten en hoe het is verpakt, we zijn kritisch op ons watergebruik en kijken of het ook met een lampje minder kan, enzovoort. We hebben zonnepanelen, we doen zelf de vaat, we hebben nog altijd een ouderwets koffiezetapparaat, en meer van die dingen. Onze redelijk kleine tuin is “woest en ledig”, met veel vogels.

Maar radicaal? Nee, dat niet.

de tuin is 'woest en ledig', met veel vogels

Quaker zijn in het dagelijks leven

Door Gerard van den Dool

Met Aswoensdag (6 maart) zijn de Vasten – ook wel genoemd de Veertigdagentijd - weer begonnen. De periode vóór Pasen waarin we als Quakers bij uitstek het Getuigenis van de Eenvoud op ons kunnen laten inwerken.

Deze tekst is voor mij steevast richtinggevend geweest:

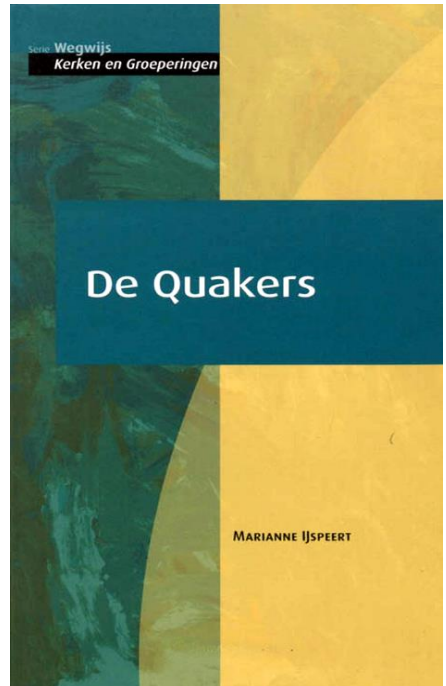
Jesaja 58: 7

*Is vasten niet dit:
uw brood delen met wie honger heeft;
arme zwervers opnemen in uw huis;
een naakte kleden die gij ziet
en u niet onttrekken aan
de zorg voor uw broeder?*

(Willibrord vertaling)

Onlangs kreeg ik in de trein 'n lesje van 'n oriëntaals gezelschap. 'k Zat juist 'n pistoletje te eten, toen een man met Marokkaans uiterlijk tegenover me ging zitten, me nogal hongerig aanstarend. Na verloop van tijd namen nog enige mannen naast hem plaats. Toen gebeurde het: de laatst binnengekomene liep met 'n homp brood langs de rij en bood ieder 'n stuk van het brood. 'k Schaamde me. Later bedacht ik dat m'n pistoletje ham/kaas natuurlijk niet 'halal' was. Toch wel 'n erg pover excuus...

Vasthouden aan het Getuigenis van de Eenvoud is verre van eenvoudig! Lees het onvolprezen boekje van Marianne IJspeert er maar op na.

Hoe werd ik een 'alternatieve' econoom.

Door Tony Weekes, bewerkt en vertaald door Kees Nieuwerth

Al een paar jaar introduceer ik mijzelf bij openbare besprekingen als een 'alternatieve' of soms zelfs 'berouwvolle' econoom. Het schept een informele toon en stelt mensen op hun gemak. Maar het vraagt natuurlijk wel om nadere uitleg. Om dat te kunnen doen eerst iets over mijn persoonlijke geschiedenis. In de tachtiger jaren woonde ik in York en werkte aan de universiteit bij de vakgroep economie. Oppervlakkig gezien was het plezierig. Maar ik voelde me ongemakkelijk.

De stad York heeft een bewonderenswaardige Quaker geschiedenis, die zich nog steeds ontwikkelt. Er zijn wel drie Quaker 'meeting houses', één daarvan met wel 100 actieve leden! Ik kende en ken nog steeds velen van hen. Ik was onder de indruk van hun actieve vredeswerk. Ik begon me af te vragen: roept de Geest me om hun (ere)dienst uit te proberen?

Ik aarzelde enige tijd. Toen - op een zondag terwijl ik in Londen was - ging ik naar de wijdingssamenkomst in Friends House. Het was grotendeels een stille samenkomst. Tegen het einde sprak een vrouw en verbond haar getuigenis over het lot van daklozen in Londen met een verwijzing naar het nieuwe testament. Haar bijdrage raakte me: haar woorden vroegen ons na te denken over sociale gerechtigheid. Dit versterkte mijn ongemakkelijkheid: waarom is er zo'n kloof tussen het onderwijs in de collegezalen en de werkelijkheid in onze straten en steden?

Na mijn eerste ervaring van de Quaker samenkomst bleef ik wijdingssamenkomsten bijwonen als de mogelijkheid zich voordeed, meestal wanneer ik op reis was. Bijvoorbeeld in Oxford, Cambridge en Manchester. In 1989 vroeg ik het lidmaatschap aan. Mijn aanvraag werd aanvaard door de Maandvergadering in York op 11 november 1989.

Maar mijn ongemakkelijke gevoel over het academische curriculum en die kloof met de sociale gerechtigheid bleef. Rond 1993 heb ik mijn academische taak neergelegd en vergaarde daarna mijn inkomen – nogal moeizaam- als onderzoeker, spreker en –nadat ik in Ierland was komen wonen- als een gastdocent bij de Technische Hogeschool in Dublin.

Het was in deze periode dat ik begon te begrijpen hoe een lesprogramma van de *economie van de echte wereld* er uit zou kunnen zien. Ik kreeg een kans mijn ideeën verder te ontwikkelen door een beurs als Ferguson Fellow in Woodbrooke College van 2007 tot 2008, waar ik dus een 'alternatieve' én kritische econoom werd.

Er zijn altijd al alternatieve economen geweest. Maar, sinds de financiële crisis van 2008 hebben wij meer zelfvertrouwen gekregen om ons uit te spreken en erover te schrijven. Ik kreeg de gelegenheid om bij de Quakers te spreken

bij (grens) bijeenkomsten in Straatsburg 2012, in Walberberg 2018, in Schotland, Wales, Ierland en Nederland. Bovendien geef ik ‘alternatieve economie’ bij een programma voor volwasseneneducatie in Dublin.

Tijdens deze ontmoetingen –soms formele presentaties, soms informele gesprekken- is mijn wezenlijke concern om de kennis en het zelfvertrouwen van mensen te vergroten, zodat zij het orthodoxe gedachtengoed van de economie uit kunnen dagen. Meestal is het stellen van kritische vragen een goed begin. Waartoe dient de economie? Waarom is het nieuws over economie veelal niet zo goed? Eenvoudige vragen die echter nauwelijks gesteld worden!

Van daaruit kunnen we meer ingewikkelde aspecten nader beschouwen. De betekenis en status van ‘werk’ in onze levens bijvoorbeeld. Slaat dit alleen op betaald werk? Dat zou niet zo moeten zijn! Is voortschrijdende automatisering een ‘slechte’ zaak of zou het kunnen leiden tot het bevrijden van de menselijke geest om andere talenten te ontdekken en ontwikkelen? Rutger Bregman’s boek ‘Gratis Geld voor Iedereen’ (in het engels verschenen onder de titel *Utopia for Realists* biedt nieuwe perspectieven waar het gaat over (en wat er nodig is voor) het volledig benutten van onze talenten. Van daaruit kunnen we naar het idee van een basisinkomen gaan – een onvoorwaardelijk inkomen voor alle burgers. De Belgische filosoof en econoom Philippe van Parijs heeft hierover uitgebreid gepubliceerd, net als veel anderen in de afgelopen jaren. De vraag ‘waar zou het geld voor dat basisinkomen vandaan moeten komen’ brengt ons bij het feit dat ‘geld’ door ons mensen ‘geconstrueerd’ is. Vervolgens kunnen we nog eens naar ‘armoede’ en ‘ongelijkheid’ kijken.

Het meest belangrijk is om ‘economie’ te verbinden met ‘ecologie’, want zonder gezonde ecosystemen is welke vorm van leven dan ook niet mogelijk. Dat brengt ons bij wat ik Fritjof Capra’s uitdaging noem: “duurzame gemeenschappen te bouwen en voeden, gemeenschappen die zo ontworpen zijn dat hun manier van leven, van zaken doen, van economisch handelen en de door hen ontwikkelde fysieke structuren en technologieën niet in botsing komen met de inherente capaciteit van de natuur om het leven in stand te houden” Dit alles gaat over een economie die nogal ver van het doorsnee krantenartikel of de toespraak van een gemiddelde politicus ligt. Maar ik hoop dat het ons helpt om van een *economisch stelsel van wreedheid* naar een *stelsel van het*

goede en van rechtvaardigheid te gaan. Het is niet onmogelijk maar het vraagt wel om doorzettingsvermogen.

Economie is een menselijk constructie – en dus kunnen we die veranderen! Om Jonathan Dale te citeren: “Geen religieuze gemeenschap verkeert in een betere positie om zich te verenigen rond haar fundamentele waarden, onze getuigenissen en ze aan een wereld aan te bieden die meer dan ooit beroofd is van een radicale visie. *Dat is de onderscheidende bijdrage die Vrienden kunnen leveren.* We zouden van dienst kunnen zijn als we - gehoorzaam aan ons geloof - zouden bijdragen aan de maatschappelijke dialoog en meer dan ooit de aanwezige mogelijkheden actief benutten om de visie inherent aan onze getuigenissen te delen” uit: *Faith in action: Quaker Social Testimony, 2000.*

God als enorme boom, met miljarden blaadjes eraan, waarvan ik er ook één ben.

Door Peter van Leeuwen

In mijn leven als zoeker, heb ik wel vaker metaforen gezocht om dat wat mijn verstand verre te boven gaat toch met woorden te duiden. Een bekende is die van de druppel en de oceaan. De laatste tijd gebruik ik graag de metafoor van een enorme boom,

God, met miljarden blaadjes eraan, waarvan ik er ook een ben. Het geeft me het idee dat er “iets van God in ieder mens schuilt”, dat we allen een stukje van de boom zijn en ook dat we uiteindelijk allen één zijn. Niemand hoeft van mij het woord God te gebruiken, ik zelf doe dat wel. Mijn persoonlijke relatie met de boom, met God, gaat boven alles uit en ik ben er dagelijks mee bezig. Meestal in mijn privé dagboek, waarin ik praat met de boom, ook met momenten van stilte. De aanwijzingen van Jezus over liefde, voor mezelf, voor mijn naasten, voor God, zijn een reuze sterk hulpmiddel, al merk ik dat ik me over bergen en dalen beweeg, soms met wat meer hinderlijk ego dan op andere momenten, en toch gaat het door de tijd genomen steeds beter! In de wijdingssamenkomst in Den Haag, die ik sinds 1966 bezoek, heb ik de grootste issues in mijn leven opgedragen en opgelost, ik zou echt niet meer zonder kunnen! In contacten met anderen vermijd ik het woord Quaker meestal, ook al ben ik dat, ik ben meer geïnteresseerd in wat anderen beweegt. Ik zie graag iedereen als een persoon waarvan ik kan leren: potentieel miljarden goeroes voor mij, dat is toch een luxe! Ik heb nog veel te leren en hoop nog heel lang in jullie midden te zijn!

Een Lamp zonder olie?

Door Dick Meijaard

Vorig jaar stond in 'the Call', het kwartaaltijdschrift van de Vrienden in Christus (Friends in Christ) oftewel de Plain Quakers uit het Verenigd Koninkrijk, deze opmerkelijke publicatie: 'Een lamp zonder olie'.

'Quakers zijn onzichtbaar. De samenleving weet meer over de vrijmetselaars dan over de Quakers! Het is jouw fout en die van mij! Het enige wat jullie doen is je kleden als de Amish of de Mennonieten! Jullie zitten zelfgenoegzaam in jullie beschutte omgeving waar bijeenkomsten plaatsvinden. Waarin verschillen jullie van Quaker groeperingen die zich vastklampen aan gebeden, boeken en gezang? Jullie weigeren de mensen te vertellen over de ware boodschap van Jezus. Hij heeft gezegd dat Hij de GEEST zou sturen om ons te

onderwijzen. Denken jullie nu echt dat het voor Jezus uitmaakt hoe je je kleedt? Hij, die de kleding van de gewone mensen uit zijn tijd droeg. Nee, jullie Quakers accepteren het uitsterven van de boodschap van George Fox en van het in stilte wachten op de GEEST. Jullie passiviteit zorgt ervoor dat meer samenkomsten en verraderlijke prekers mensen wegleiden van de GEEST! Natuurlijk zijn jullie laat met deze publicatie en te laat om de boodschap te verspreiden en om te luisteren naar de GEEST. Op deze manier wordt de duivel geholpen en dit leidt ertoe dat 80% van de geprogrammeerde Quakers aardse leiders volgen!

Zijn wij de lantaarndragers zoals wij onszelf graag zien, of zijn we de dwaze maagden uit Mattheus 25?

Denken jullie nu echt dat het voor Jezus uitmaakt hoe je je kleedt?

“Alsdan zal het Koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien maagden, welke haar lampen namen, en gingen uit, den bruidegom tegemoet. En vijf van haar waren wijzen, en vijf waren dwazen. Die dwaas waren, haar lampen nemende, namen geen olie met zich. Maar de wijzen namen olie in haar vaten, met haar lampen.

Als nu de bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig, en vielen in slaap. En ter middernacht geschiedde een geroep: Ziet, de bruidegom komt, gaat uit hem tegemoet!

Toen stonden al die maagden op, en bereidden haar lampen. En de dwazen zeiden tot de wijzen: Geeft ons van uw olie; want onze lampen gaan uit. Doch de wijzen antwoordden, zeggende: Geenszins, opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij; maar gaat liever tot de verkopers, en koopt voor u zelve.

Als zij nu heengingen om te kopen, kwam de bruidegom; en die gereed waren, gingen met hem in tot de bruiloft, en de deur werd gesloten.

Daarna kwamen ook de andere maagden, zeggende: Heer, heer, doe ons open! En hij, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg ik u: Ik ken u niet.

Zo waakt dan; want gij weet den dag niet, noch de ure, in dewelke de Zoon des mensen komen zal.”

Naschrift van Dick:

Ik heb nog geen idee waarom dit me zo aansprekt en moet er eerst nog serieus op 'kauwen' maar misschien kan het toch als inspiratie dienen of tot denken aanzetten.

Hoe je dat eigenlijk doet, bidden...

Door Joke Hofman-Akkerman. Uit Quaker Quest.

Ik ben vast niet de enige die zich wel eens afvraagt, hoe je dat eigenlijk doet, bidden....

Na het lezen van de bijdragen van 12 Quakers, ben ik weer onder de indruk van de diversiteit die we in ons genootschap hebben en dat geeft me wederom een gevoel van vrijheid. De ene bijdrage spreekt me meer aan dan de andere en ik wil graag wat samenvatten van de derde bijdrage. Het zou trouwens heel interessant zijn als we met een paar mensen in gesprek zouden kunnen komen over het waarom de ene bijdrage je meer aanspreekt dan de andere... (**dat schreef ik in 2015**)

Uit de bijdrage van nummer 3:

Bid ik? In ieder geval vroeger wel! Ik bad tot de traditionele Vaderfiguur, dankte en bad voor mensen in nood. Dat is nu vele jaren geleden. Zo kan ik het niet meer. Ik geloof niet meer in God als persoon, dus ik denk niet meer aan God in menselijke termen. Maar hoe bid ik dan nu?

Ik ben gestopt me af te vragen wie of wat deze innerlijke leraar/ dat innerlijke licht nu eigenlijk is en ik aanvaard het simpelweg als realiteit.

Bidden is voor mij open proberen te zijn naar dit innerlijk licht.

Ik was blij dat ik, toen ik de Anglicaanse Kerk verliet, ook de traditionele leer van zonde en vergeving, het idee dat ik een zondaar ben, achter me kon laten. Natuurlijk weet ik dat ik vaak genoeg faal te beantwoorden aan mijn eigen idealen en dat ik dingen niet doe die ik wel moet doen. Ik zie het duister in mezelf wel degelijk.

Dankzegging is belangrijk in een traditioneel gebed. Maar ik geloof niet dat God mij heeft uitgezocht om mij een goede gezondheid en een goed huwelijk te geven; ik ken genoeg mensen die dat niet hebben en die, als er zoiets als rechtvaardigheid zou bestaan, er het volste recht op zouden hebben! Maar het is een heel goede zaak om dankbaar te zijn, het kan negatieve gedachten en emoties verdrijven en me eraan herinneren dat ik mijn geluk kan gebruiken om anderen te helpen.

Ik heb moeite met het bidden voor anderen. Alsof wij God moeten informeren en Hem moeten aanzetten wat te doen! Ik weet wel dat empathische gedachten mij tot actie kunnen aanzetten. Mensen in het licht houden!

Tot zover deze bijdrage. Graag voeg ik hieraan toe: lees Quaker Faith and Practice 2.28. En in 2.29 staat de zin: 'a prayer is always a commitment'. (een gebed is altijd een verplichting). In Münster hangt in een kerk (de St. Ludgeri) een beeld van Jezus, dat in de oorlog is beschadigd en nu de handen mist. Er staat deze tekst bij: Ik heb geen handen dan de jouwe.

Proberen om eerlijk te zijn

Pendle Hill Pamphlet 455, door Chel Avery,

Samenvatting/vertaling Joke Hofman

Chel Avery heeft zich haar hele leven met het thema waarheid beziggehouden. Ze woonde in Pennsylvania en overleed in oktober 2018. Ik wil wat citaten aanhalen en verder enige gedachten samenvatten uit dit zeer boeiende boekje. Het thema waarheid houdt me al vanaf mijn jeugd bezig en is 1 van de redenen dat ik uit de kerk ben gestapt en me thuis voel bij de Quakers.

“Tets dat me zeer aanspreekt in de huidige gesprekken tussen Quakers is het leggen van de nadruk op het feit dat onze kernwaarden niet een lijst met 6 punten is (in het Engels afgekort tot SPICES: simplicity, peace, integrity, community, equality, stewardship), maar dat het één enkel concept is. Ze zijn niet een startpunt, maar een eindpunt, dat slechts weinigen van ons halen. Het is ons levenswerk. Maar ergens moet je beginnen en voor mij is dat dus integriteit. Ik weet dat o.a. liefde, vrede en eenvoud net zo belangrijk zijn en ik zie steeds meer de onontkoombare samenhang en eenheid.”

Er is onderzoek gedaan naar waarom we liegen: 44 procent van onze leugens zijn leugens om er zelf beter van te worden, bijv. iets mooier maken dan het is of om financieel voordeel te behalen; 36 procent om nare gevolgen voor onszelf te vermijden; 11 procent is om anderen te helpen of te beschermen. Die laatste reden gebruiken we ook om onprettige dingen niet te zeggen.

“In de meeting hoor ik dan vaak dat men zich veilig moet kunnen voelen en dat daarom de waarheid niet gezegd wordt. Maar als veiligheid liegen inhoudt, is dat iets heel anders dan de harde waarheid die gezegd moet worden in liefde te brengen! Liefde is acceptatie, het is niet het achterhouden van info omdat wij denken dat een persoon de waarheid “niet aankan”. Meestal is het zo dat wij het niet aankunnen de waarheid te zeggen! (Zie ook het artikel van Frieda Oudakker over Conflicten in het januarinumnummer) Wij gebruiken vaak een leugentje om bestwil omdat we niet de “slecht nieuws-brenger” willen zijn. Zo houden we de relatie prettig”

“Eén van de moeilijkste situaties vind ik wanneer ik merk dat een van mijn dierbaren tegen me liegt. Ik wil die persoon dan het liefst beschermen. Maar als ik net doe of ik haar/hem geloof, dan geef ik in feite toestemming aan de oneerlijkheid.”

“En dan liegen we ook omdat we graag gelijk hebben, intelligent overkomen, we willen graag amusant zijn en om onze zin te krijgen. Als we dit in onszelf herkennen en het los kunnen laten, komen we dicht bij de waarheid.”

“Hoe ziet de toekomst van de maatschappij eruit als het zo doorgaat: deze erosie van de waarheid spreken? Richard Nixon moest aftreden als president

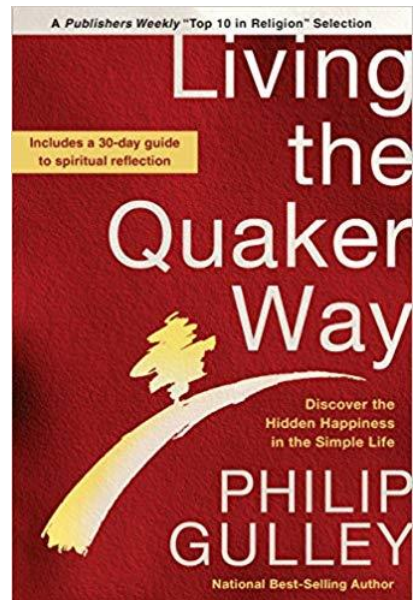
wegens zijn leugens! Nu gaan we er gewoon van uit dat leidinggevend en liegen. Veel van onze energie steken we in het bepalen van wat wel of niet waar is op internet en sociale media. En ook bijv. om te weten te komen wat waar is bij de weergave van voedsel-ingrediënten of statistieken. Misschien zijn we wel meer gefrustreerd en gestrest dan vroeger doordat we steeds allerlei info moeten trachten te weerstaan”

“Een aantal jaren geleden ben ik een tijd gestopt met mijn activiteiten die sociale veranderingen ten doel hadden. De prijs van het denken dat ik aan “de goede kant” stond, was te hoog. Ik merkte dat het zo heerlijk voelde om in een groep gelijkgestemden te merken dat je nuttig was. Maar op een gegeven moment zag ik in, dat het mijn vermogen om te beoordelen aantastte. Het verleidde mij weg van mijn persoonlijke integriteit. Je moet je blijven afvragen of er ook door je gelijkgestemde (V)vrienden onvolledige en/of foutieve info wordt verstrekt en je moet openblijven voor info van het “andere kamp”. Hoeveel van wat ik denk dat waar is, geloof ik omdat het echt zo is en hoeveel ervan geloof ik omdat het me troost, mezelf gelijk geeft en me goed in mijn groep laat passen? Ik moet het vertrouwen hebben dat ik OK ben zonder de bevestiging van anderen, ik moet het geen probleem vinden als anderen me slecht geïnformeerd vinden. Ik moet niet per se krijgen wat ik wil en ik moet kunnen loslaten. “

Dit doet mij, Joke, denken aan mijn zoon die tot voor kort een fervent lezer van de Groene Amsterdammer was en me vorige maand zei: “Mam, ik heb hem opgezegd! Ik lees alleen nog maar waar ik het mee eens ben en dat geldt voor de meeste abonnees. De mensen die het zouden moeten lezen, lezen het niet en als ze dat zouden doen, geloven ze het toch niet. Ik wil ook de andere kant horen!”

Chel Avery eindigt als conclusie met een tekst van Philip Gulley*: “Het is het instinct van integriteit dat we zoeken, de eerlijkheid die vanzelf uit ons komt, die liefhebbend en duidelijk spreekt, wat ook de gevolgen zijn. Wat we zoeken is dat de waarheid zo natuurlijk tot ons komt als ademen, geleid door het meest diepe en basale deel van ons.”

* Philip Gulley is de stem van het Amerikaanse leven in de kleine stad geworden. Gulley is een Quaker voorganger, schrijver en spreker uit Danville, Indiana. Hij heeft 21 boeken geschreven, waaronder de "Harmony"-serie die het leven beschrijft in de excentrieke Quaker-gemeenschap van Harmony.

Motivatie voor mijn huidige werk

Door Charles Tauber

Het is niet gemakkelijk om te zeggen wat me in mijn huidige werk op de been houdt. Oppervlakkig ge-

CW/WPP

Coalition for Work with Psycho-trauma & Peace

zien kan ik een paar invloeden uit het verleden en een paar actuele passies bedenken, maar ik weet niet zeker of dat alles zegt.

Ik ben opgegroeid in een vluchtelingenfamilie die heel sociaal betrokken was. Mijn vader emigreerde ongeveer honderd jaar geleden naar de VS. Hij was als kind een vluchteling en bracht het grootste deel van de Eerste Wereldoorlog door in Bohemen. In de VS was hij vakbondsleider, vanaf de jaren 1930 tot hij stierf in 1957. Hij was autodidact, hield van leren en zorgde hartstochtelijk voor mensen. Hij werd geslagen door de politie en anderen vanwege zijn werk. Natuurlijk verafgoodde ik hem. Mijn moeder en haar zussen waren leraren op de middelbare school in multi-etnische scholen. Mijn moeder was een counsellor en kwam thuis met verhalen over jongeren in moeilijkheden. Ze had ook een passie voor het werken met mensen. Alle drie de zussen werkten als bemiddelaars tijdens de raciale spanningen in New York in de jaren vijftig en zestig. Er was een moraal in ons huis dat het beste wat je kon doen was om met mensen te werken. Er was ook een ethiek dat, wat er ook gebeurde, je ging door en deed wat je kon. Vanwege een verscheidenheid aan familie- en persoonlijke problemen was mijn jeugd niet de gemakkelijkste, hoewel het zeker niet zo moeilijk was als die van de mensen met wie ik werk.

Ik begon actief deel te nemen aan de milieubeweging in 1966, toen ik 13 was, en raakte al heel snel betrokken bij de vredesbeweging, waar ik Quakers ontmoette, die ik tot die tijd alleen maar kende van Amerikaanse geschiedenisboeken. Zoals alles wat ik doe, heb ik beide bewegingen in mijn hart gesloten en heb ik er heel hard aan deelgenomen. Toen ik in 1970 in Oregon aankwam, ontmoette ik nog meer Quakers en meer vredeswerkers en meer milieuactivisten. Ik kwam in 1971 bij Multnomah Meeting en was betrokken bij de eerste acties van Greenpeace. Ik nam ook deel aan geweldloze burgerlijke ongehoorzaamheid als onderdeel van een Quaker-Katholieke groep.

Activisme en pacifisme vormden dus een integraal onderdeel van mij.

Om verschillende redenen ben ik in 1977 begonnen met een medische opleiding in Antwerpen, om een jaar later naar Groningen te verhuizen. Velen van jullie kennen de moeilijkheden van de volgende jaren. De lichtpuntjes daar waren de ontmoetingen met sommigen van jullie. Laura van den Hoek (zie volgend artikel) inspireerde me met haar liefde, haar moed en haar eerlijkheid. Ze was wat ik een echte Quaker zou noemen. Ze hielp me met kracht om

‘mijn taak in het leven te vinden’, zoals ze het uitdrukte. Ze ondervroeg me voortdurend over wat ik aan het doen was. Ze liet me ook zien dat ik moest opkomen voor wat ik geloofde. Verder ondersteunde ze me met haar liefde op de moeilijkste momenten.

Toen ik afstudeerde aan de medische faculteit zag ik een advertentie van de - Nederlandse Vereniging voor Medische Polemologie (tegenwoordig Artsen voor Vrede) voor de Medical Examination Group, die asielzoekers ondersteunde. Bijna onmiddellijk nadat ik met dat werk begon, wist ik dat ik had gevonden wat ik moest doen. Ik identificeerde me direct met de asielzoekers. De verhalen die ze me vertelden waren vergelijkbaar met de geschiedenissen, die ik had gehoord in mijn eigen familie en van de mensen met wie ik was opgegroeid. Ik zag dat ik van nut kon zijn voor mensen. Ik zag ook vrijwilligers en stafleden werken met asielzoekers die heel graag wilden helpen, maar die niet wisten hoe. Dat was een ander deel van mijn taak.

Toen de oorlogen in de Balkan begonnen, was het voor mij bijna vanzelfsprekend om te willen helpen. De eerste keer dat ik kwam, van Kerstmis 1993 – tot nieuw jaar 1994, was ik nerveus, omdat ik nog nooit in een oorlogsgebied was geweest, en wilde zien of ik het aankon. Ik merkte dat ik er van nature door aangetrokken werd.

Ik heb ervoor gekozen om hier in Vukovar, te blijven in plaats van terug te gaan naar het werken met asielzoekers in Nederland, omdat ik de behoefte hier als groter zag. Ik zie dat nog steeds en ik zie het werk met migranten en getraumatiseerde oorlogsslachtoffers overal als iets dat bij mij hoort.

Toen Laura van den Hoek werd gevraagd waarom ze zoveel risico's nam bij wat ze deed en waarom ze deed wat ze deed, was haar antwoord: "Omdat ik moest."

Ik voel hetzelfde.

Charles aan het werk met een groep in Kroatië

Laura van den Hoek (1905-1989)

Bron: Yadvashem.org en Charles Tauber

Laura werd geboren in Indonesië, haar moeder was een Indonesische en haar vader een Deen. Haar vader hielp haar om naar Nederland te gaan in de jaren twintig en een opleiding in administratie te krijgen. Daar werd ze lid de Quakers. Ze had een goede band met Maria van Everdingen. Maria was ook lid van de Quakers en beeldhouster. Maria was uit Wenen teruggekomen toen Hitler

Schuilplaats waar de Joodse kinderen verborgen werden gehouden in WO II

Oostenrijk was binnen gevallen. Laura was een toegewijde Nederlandse Quaker. In de dertiger jaren hielp ze mensen en goederen naar Nederland te transporteren. Ze hoorde van het lot van de Joden op een Quaker-congres in Duitsland in 1937. Hoewel ze alleenstaand was en zelf de kost moest verdienen, besloot ze om de Joden te helpen redden. Ze walgde gewoon van de massale deportatie van de Nederlands Joodse bevolking.

In 1936 arriveerde de tienjarige Klaus Blumenstein in Amsterdam met zijn moeder, zijn jongere broer, zijn stiefvader, twee grootmoeders en zijn stiefgrootmoeder. In de eerste jaren van de oorlog werden ze verschillende keren door de Duitsers opgepakt en later vrijgelaten. In augustus 1943 werden ze echter gearresteerd, op een vrachtwagen geladen en naar een centraal verzamelplaats vervoerd. Tijdens de reis sprong Klaus van de vrachtwagen en nam daarna contact op met de Joodse Raad, waarvoor hij wat werk had verzet. Ze hebben hem geholpen door te zorgen voor de vrijlating van zijn ouders en zijn broer. Toen besepte de familie dat het noodzakelijk was om onder te duiken. De Nederlandse ondergrondse bracht hen in contact met Laura.

De middelen van Laura waren beperkt. Ze woonde in een gehuurde kamer in Amsterdam. Ze bezat echter ook een klein zomerhuisje in Putten, Gelderland, waar ze toestemming gaf om er een Joods paar dat verloofd was te huisvesten. Tijdens hun zes maanden durende onderduiken in het huisje zorgden de streng gereformeerde burens voor de vluchtelingen.

Later in de oorlog had een half-joodse leraar van de Quaker-school in Ommen, Overijssel, een schuilplaats nodig. Via een Quaker-vriend in de ondergrondse vond Laura een veilig adres in Hilversum, Noord-Holland. Laura huurde het appartement op haar naam. Zij woonde daar gedurende de hele zes maanden dat de leraar ondergedoken was om hem te beschermen en pendelde dagelijks naar haar werk in Amsterdam. Laura's connecties met de Quakers hielpen haar naar een aantal 'goede' Duitse functionarissen die bereid waren te helpen bij haar inspanningen. Ze zorgden ervoor dat zij een groot huis kreeg aan de Prinsengracht 463, dat van een joods gezin was. Ze gebruikte het pand om mensen te verbergen, waaronder de Blumenstein-Jolles, en Paul Fischer, een Duitse Quaker die zijn geweer weggooide in een protest tegen de gruwelen van de nazi's en een aantal anderen. Ook Maria van Everdingen woonde hier, zij zorgde voor valse papieren met haar drukpers.

Gedurende deze tijd, werd Laura in de buurt, als pro-Duits beschouwd en winkeliers weigerden haar als klant. Daardoor moest zij ver weg om voedsel te krijgen voor de vluchtelingen, die zij tot het eind van de oorlog huisvestte. Op 5 mei 1945 liep Klaus de schuilplaats uit om kaas te kopen bij de dichtstbijzijnde melkhandel. De winkelier vroeg de onbekende klant waar hij vandaan kwam en toen hij zijn schuilplaats onthulde, was de winkelier verbluft toen hij ontdekte dat Laura bijna twee jaar lang mensen verborgen had gehouden. Sommige van de huidige Quakers hebben haar nog goed gekend.

Er was ook een incident in een ziekenhuis met een gewonde Duitse soldaat. Hij bleef "Mutti, Mutti" huilen terwijl zij daar was. Hoewel mensen haar hebben gewaarschuwd om niets voor hem te doen, stuurde ze hem bloemen met een kaart die zei: "van Mutti". Ook was er haar steun voor verzoening met Rusland in de jaren zeventig en tachtig. Meer of minder alleen deed ze contacten met het

Vredescomité en het Vrouwencomité in Leningrad en Moskou. Ze regelde in 1991 ook de reis naar St.Petersburg waaraan een aantal Quakers deelnam. Op 29 september 1994 erkende Yad Vashem Laura van den Hoek Ostendevan Honk als 'Righteous Among the Nations'.

Populisme in Europa en de Quakers

Door Peter van Leeuwen

Griezelige ontwikkelingen in Europa, een rol voor Quakers!

Wat is de prijs van het populisme in Europa?

Tot nu toe ongeveer €56 miljard! Dit gaat de EU spenderen aan grensbewaking en aan militair onderzoek tijdens de komende 7-jarige budgetperiode. Als 's werelds grootste hulpdonor en met een significante invloed op het wereldwijde commerciële en milieubeleid, heeft de EU een enorme invloed in mondiale aangelegenheden.

De afgelopen jaren zien we echter een kentering naar populisme en autoritair optreden bij veel lidstaten. Hierdoor komt de EU onder toenemende druk te staan om harder beleid te voeren bij zaken zoals migratie en grenscontrole. Dit is goed te merken in de werkdocumenten over het meerjarig financieel kader van het afgelopen najaar. De voorgestelde bestedingsplannen omvatten enorme stijgingen van de financiering voor grenscontrole en militair onderzoek, evenals dubieuze externe uitgaven om de oorzaken van migratie "bij de wortel aan te pakken."

Maar wat wordt daar precies voorgesteld?

De institutionele logica in de Europese instellingen is, dat migratie in wezen wordt teweeggebracht door onveiligheid, en dat het verminderen van conflicten in het buitenland er dus toe zou leiden dat minder vluchtelingen aankomen op de Europese kusten. Terwijl vredesopbouw in ontwikkelingslanden dus juist taak voor de EU is om aan bij te dragen, markeren de nieuwe begrotingsvoorstellen in

feite een heel andere beweging, namelijk weg van de civiele methoden die tot nu toe vruchtbaar zijn gebleken. In plaats daarvan stelt de EU voor om met €10,5 miljard een zogenaamde 'Europese vredesfaciliteit' te creëren, als vervanging van meerdere bestaande fondsen. Hoewel die naam geruststellend klinkt, zal het geld daadwerkelijk worden uitgegeven aan opleiding en uitrusten van legers in Afrika. De theorie is daarbij dat plaatselijke veiligheidstroepen beter toegerust moeten zijn om de instabiliteit tegen te gaan, die mensen dwingt te vluchten. De EU bevindt zich op een politiek en moreel kruispunt, en het volgende budget zal bepalen of we in een Europa als toevluchtsoord leven of een Europa dat instemt met de politiek van verdeeldheid

en angst.

Wat kunnen we als Quakers uitrichten tegen deze lawine?

Onze radicaliteit van “dat van God in ieder mens” kan ons helpen om naar iedereen te luisteren, en met liefde en verstand mee te helpen om tegenstellingen te overbruggen en een betere weg te tonen:

- *Op het gebied van migranten proberen we haatuitingen te voorkomen en bij te stellen, zie de website van QCEA: Choose-Respect.eu (nu al in 6 talen)*

- *Op het gebied van vredesopbouw, proberen we zonder oordeel ons binnen te dringen in netwerken, waar we een betere weg kunnen tonen.*

Die respectvolle benadering en bemiddeling (stille diplomatie) heeft er al toe geleid, dat ook de NAVO op één van haar websites (Nato Strategic Direction South Hub) de QCEA studie ‘Building Peace Together’ heeft opgenomen, in de talen Engels, Frans en Arabisch. (de rechtstreekse link is wat lang, maar gelukkig kun je die publicatie ook gewoon lezen op de www.QCEA.org website, waar de liefhebber ook nog de Russische vertaling kan lezen. :)

<https://www.thesouthernhub.org/publications-2/weekly-security-readings/new-other-publications/building-peace-together.aspx>

MYTH #6
MIGRANTS AND REFUGEES ARE A BURDEN ON PUBLIC SERVICES

90% van de migranten en vluchtelingen draagt juist bij aan de economie van de EU landen

...the vast majority of migrants found to improve and...
...over 90% of all new arrivals in the EU...
...it's not always so easy for them to find work...
...without them, many voluntary believe should be...
...many more positive than you might think. In Germany, around 40% of newly-arrived refugees are already in work or vocational training. That's roughly 400,000 new doctors, teachers, technicians, chefs, musicians, social workers... and counting!

in the longer term, as Europe's population ages and healthcare costs rise, let's focus less on what our hospitality costs today, and instead think about the contribution that refugees and migrants could make to our societies in the long term - with the right support.

De kracht van de waarheid als een antigif tegen verdelen (populisme).

Een foto van onze uitdagende-discussie over het onderwerp waarheid, die we in het Quakerhuis in Brussel op 4 september hielden

Luchtmachtdagen op vliegbasis Volkel

Frits ter Kuile en Susan van der Hijden van het Jeanette Noëlhuis.

We willen graag de Vrienden uitnodigen om (ook) mee te doen.

Op 14 en 15 juni zijn er luchtmachtdagen op de vliegbasis Volkel waar 280.000 toeschouwers worden verwacht. Er liggen daar kernbommen uit de 1960-er jaren en die dreigen in het komende decennium door nieuwe en ‘betere’ kernbommen vervangen te worden.

Wij willen op zaterdag 15 juni van 10 - 13 uur tijdens het volstromen van de vliegbasis flyers uit delen aan de bezoekers met daarop informatie over de kernwapens die op Volkel (komen te) liggen. Omdat we verwachten dat het best intens wordt, willen we graag ieder half uur een bezinningsmoment houden waar-

bij we door middel van stilte, gebed of iets anders ons weer bewust worden van waarom we er staan en dat we onze boodschap gewelddoos willen overdragen aan het (mogelijk niet zo geweldloze) publiek. Hoe zou één van jullie het vinden om zo'n moment te willen organiseren en te leiden? De meditatie-momenten duren maximaal 5 minuten en worden twee keer achter elkaar gedaan (één keer voor de mensen die gaan flyeren en dan nog een keer voor de mensen die net geflyerd hebben en door de eerste groep worden afgelost). Wie van jullie binnen het Genootschap zou zo'n bezinningsmoment vorm willen geven?

We verzamelen op vrijdag 14 juni vanaf 17 uur in De Weyst, een gemeenschap die in 1984 is ontstaan, gebaseerd op de ideeën van Mahatma Gandhi, Lanza del Vasto en de vredes- en milieubewegingen. Het staat je natuurlijk vrij om pas op zaterdag aan te sluiten, maar hou wel rekening met de enorme verkeersdrukte die 280.000 bezoekers rond Volkel zullen veroorzaken.

Na de soep en de afwas bespreken we onze plannen en doen we een gewelddoosheidstraining. Daarna chillen we met onze zelf meegebrachte chips, wijn en gitaar bij het kampvuur, maar we maken het niet te laat, want zaterdag om 8 uur staat het ontbijt klaar en kunnen we onze lunchpakketjes maken. Om 9 uur springen we op de huurfietsen om de 10 km naar de hoofdpoot van de vliegbasis af te leggen. Daar verzamelen we ons op de rotonde voor de hoofdpoot en wisselen elkaar af bij het uitdelen van de folders. Elk half uur is er een moment van stilte en reflectie. Om 13 uur fietsen we terug naar De Weyst en na de debriefing en evaluatie pakken we de bus naar huis.

We zijn benieuwd wat je ervan vindt!

Vrede en alle Goeds, contact via email: Susanvanderh69@gmail.com

Noodfonds leges kinderpardon

ingezonden door INLIA

De regeringscoalitie is zoals bekend tot een eerlijker toetsing van het ‘Kinderpardon’ gekomen. De overgangsregeling voor het kinderpardon had als belangrijkste struikelblok het 'meewerk-criterium'. Vreemdelingen werden geacht, of ze nu in procedure waren of niet, te hebben meegewerkt aan hun vrijwillige terugkeer en ze moesten ook nog eens bewijzen dat, ondanks alle inspanningen, hun eigen land hen niet wilde toelaten. Hieraan was niet te voldoen.

Dit heeft als gevolg gehad dat het ‘kinderpardon’ een vergelijkbare, maar nog zwaardere, regeling werd als het zo geheten 'buitenschuld-criterium'. Dit terwijl indertijd voor de Tweede Kamer de kern om tot het kinderpardon te komen gelegen was in de onweersproken wetenschappelijke vaststelling dat er sprake is van ernstige en blijvende geestelijke schade bij kinderen die lang (langer dan 5 jaar) in onzekerheid hadden geleefd en dan uitgezet zouden worden (zie ook: <https://www.inlia.nl/nl/nieuws/947/uitzetting-van-gewortelde-kinderen-is-wetenschappelijk-onverantwoord>).

Veel kinderen zijn op grond van dit criterium afgewezen en nog meer hebben niet eens een aanvraag ingediend, veelal op advies van hun rechtshulpverlener of advocaat, die zich daarbij baseerden op een afwijzingspercentage van 96%. De recente afschaffing (per 29 januari) van de tot voor kort geldende criteria voor het Kinderpardon, en de komst van de ‘Afsluitingsregeling’ (zie ook: <https://www.inlia.nl/nl/nieuws/958/inlia-blij-en-bedroefd-over-akkoord-kinderpardon>) hebben de volgende gevolgen gehad:

Potentiële aanvragers die nooit een aanvraag hebben ingediend hebben twee weken (!) de tijd gekregen om alsnog een aanvraag in te dienen. Voor een beroep op de Afsluitingsregeling moeten de aanvragers (en hun gezinsleden) legeskosten van € 164,- per persoon betalen. Er is geen lager tarief voor kinderen.

Elke al ingediende aanvraag die is afgewezen op grond van het meewerkcriterium wordt opnieuw, ambtshalve, beoordeeld. De verwachting is dat hier veel positieve besluiten uit voort zullen komen. In dat geval hoeven er geen legeskosten te worden betaald. Echter, VluchtelingenWerk en andere organisaties hebben opgeroepen om voor de zekerheid toch een aanvraag in te dienen vóór de sluitingsdatum van de regeling en dus worden aan deze mensen toch de kosten (€ 164,- p.p.) in rekening gebracht. Ze kunnen deze later terugvragen, als blijkt dat ze toch voor de gratis ambtshalve toetsing in aanmerking kwamen.

Veel mensen kunnen deze bedragen niet opbrengen (voor een gezin van twee ouders met drie kinderen gaat het al om € 820!). Ze hebben simpelweg geen inkomsten. Ze verblijven in Gezinslocaties van het COA, Bed-Bad-Brood-opvang van gemeenten of in andere, particuliere noodopvangvoorzieningen, en mogen niet werken om geld te verdienen.

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is al begonnen mensen die een aanvraag hebben ingediend op te roepen op een afgesproken tijdstip aan het IND-loket te verschijnen om documenten in te leveren en de leges te voldoen. Als er niet meteen bij de aanvraag is betaald is er een verzuim-hersteltermijn van slechts twee weken.

Door het verschil tussen de gevallen die ambtshalve (dus kosteloos) worden herbeoordeeld en de groep die nu een beroep op de Afsluitingsregeling doet, dreigt een groep gewortelde kinderen alsnog buiten de boot te vallen. Op dit moment zijn bij INLIA een kleine 40 personen (aanvragers en gezinsleden) bekend die een aanvraag op grond van de Afsluitingsregeling hebben ingediend. Er zullen er zeker meer komen. Misschien wel 1000! Het zou niet zo moeten zijn dat mensen nu weer buiten de boot vallen, alleen omdat ze het geld niet hebben om de aanvraag te kunnen betalen. Daarom heeft INLIA nu een Noodfonds-bankrekeningnummer opengesteld: NL68 INGB 0005 9981 49 ten name van 'Stichting INLIA inzake NOODFONDS'.

Inmiddels hebben enkele mensen en organisaties reeds een bijdrage gedaan en hebben we een aantal van onze cliënten al kunnen helpen met de leges bij hun aanvraag. Wij hopen dat jij ook een bijdrage wil doen.

De IND heeft zogenaamde 'contra-indicaties' bij de regeling vastgesteld, zodat in sommige gevallen een aanvraag mogelijk al bij voorbaat kansloos is en het dus geen zin heeft om leges voor een aanvraag te betalen. Daarbij moet wel bedacht worden dat tegen een negatieve beschikking van de IND op de aanvraag 'Afsluitingsregeling Kinderpardon' ook bezwaar, beroep en evt. hoger beroep mogelijk is. Met een (eerste) afwijzing van de IND hoeft de zaak dus nog niet definitief verloren te zijn. Wellicht is het bijvoorbeeld mogelijk een beroep te doen op artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (recht op privé- en gezinsleven), of op jurisprudentie over schrijnende situaties. Voor de kosten van rechtsbijstand en het voeren van beroepsprocedures bij rechtbanken is in principe ook weer vrijstelling of kwijtschelding mogelijk. U kunt de afdeling Juridische Zaken van INLIA desgewenst om advies vragen bij een dossier.

Handen en Voeten

door Wils 't Hart

Op de grote markt in Groningen.

Met in één hand vol flyers en één hand in het gips (gaat goed) en twee steenkoude voeten stond ik bij de demonstratie van Grootouders voor het Klimaat afdeling Groningen. Een klein groepje demonstreert op de donderdagmiddagen in de aanloop naar de statenverkiezingen. Op het stadhuis een groot spandoek, maar geen mensen met borden en lawaai. We hebben in plaats daarvan de passanten op dit grote plein aangesproken. Het werden (meestal) leuke ontmoetingen en gesprekken. Heel bijzonder en verrassend. Grootouders, vaak met kleinkinderen, wilden vaak meepraten en meedenken wat de verkiezingen betekenden voor het klimaat. Het is Groningen, dus de aardbevingen waren een gespreksonderwerp, het plastic-probleem ook en dan lieten ze trots hun dopperflesje zien. Groepen scholieren en studenten, in de leeftijd van mijn kleinkinderen, waren mijn doelwit. Ik kreeg leuke verhalen over de scholierendemonstratie van die morgen in de stad en de grote demonstratie in Den Haag. Een groepje buitenlanders uit Schotland, Wales en Australië moest ik het hele verhaal in het Engels uitleggen, ze waren heel belangstellend en wie weet welke zaadjes je zaait...

Ik ontmoette twee Ethiopische asielzoekers, ze spraken een klein beetje Nederlands maar de woorden aarde, klimaat en opwarming hoorden daar niet bij. Ze vertelden over het asielzoekerscentrum en hoe lang ze al moesten wachten en hoe koud ze het hadden. Heel triest, je kan ze alleen veel sterkte en geduld wensen.

Bij de patatkraam naast de markt zat een mevrouw te genieten van een enorme bak patat, gewoon erbij gaan zitten (zonder patat) en er ontstond een mooi inhoudelijk gesprek.

Natuurlijk waren er mensen die niks wilden zeggen (of wel en dan iets lelijks), en stokdoof doorliepen, zodat je op zij moest springen. Ze waren ver in de minderheid.

Het mooiste en leukste gesprek had ik met een paar studenten. Ze wisten veel meer over het klimaat en de verkiezingen dan ik en waren op weg naar een studenten-bijeenkomst waar ze het klimaat op de agenda wilden zetten. Aan het einde van onze ontmoeting zei één van hen: "ik wil u een kadootje geven" en ik kreeg een kaartje met daarop: 'Lekker bezig Wereldverbeteraar!'

'Grootouders voor het klimaat' ook in Zwolle:

'Alle' Quakers in Zwolle deden mee.

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen, bijeenkomsten:

Noord en Oost Nederlandse
A'dam
Deventer
Driebergen
MiZuNed
Haagse
Breda/Helmond

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).
tel.: 06 13700682, e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Rel. Genootschap der Vrienden - Quakers- te Amsterdam.

Quaker Bibliotheek:

Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur:

Willem Furnée ; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering:

Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering:

Schrijver: Willem Furnée, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu.
Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350. email: els@ramaker.me. Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep:

Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds:

Schrijver vacature. Penningm: Johannes Borger, e-mail: johannes.borger@hotmail.com. Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA):

Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. e-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Vriendenkring:

Helaas moeten we per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring verhogen tot: €30,- voor Nederland en €45,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. e-mail: vriendenkring-redactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingsamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail : boekrijk@hotmail.com
Bennekom	Iedere zondag: 10.30-11.30 in de Commandeerij, Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom	e-mail: els@ramaker.me Op de 2e zondag van de maand is er eerst een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingsssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap 14 febr.	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma. Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Normaal iedere 3 ^e zondag, 10.30 in 't Haagje 1, Driebergen -Rijsenburg.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: dinsdag 12 febr. 18.30.	In het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Inlichtingen bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, e-mail: friedaoudakker@gmail.com
Gent	2e woensdag 20.00-22.00. 4e zondag 11.00-13.00.	In het zaaltje boven vzw Trafiek, aan Pierkespark in de Brugse Poort. (vooraf graag contact opnemen, Quakercirkels@gmail.com)
Groningen	2e en 4e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen, tel. 050-5712624	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag 10.30	Wim Balijon, tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden.
Zwolle	Wo 10 april, 8 mei, 19 juni 18.00-20.30	Bij Marlies en Sytse Tjallingii, 06-23869715

Wijdingsamenkomsten op Afstand

1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu
2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones, bekendmaking op: Quakerworship.org
3. Internetforum: www.Quakerfaithandfellowship.org

Quaker Action

Enkele Quakers bij de klimaatmars in Amsterdam 10 maart in de stromende regen

Jongere Quakers uit Europa lopen ook mee met de klimaatmars

kerkelijke deelname

